

академик Богољуб Станковић

**50 ГОДИНА ОД ПРВОГ КОНГРЕСА И ОСНИВАЧКЕ
СКУПШТИНЕ САВЕЗА ДРУШТАВА
МАТЕМАТИЧАРА И ФИЗИЧАРА ЈУГОСЛАВИЈЕ**

Први конгрес математичара и физичара ФНРЈ одржан је на Бледу од 8-12. XI 1949. године. Последњег дана рада Конгреса одржана је Оснивачка скупштина Савеза друштава математичара и физичара Југославије. Конгрес се припремао и одржавао у време потпуне изолације Југославије. У то време сви облици сарадње једва су и постојали са земљама такозваног западног блока, а источни блок земаља, коме смо се приклонили, наједном нас је потпуно изоловао после резолуције Информбироа. Сви контакти и у области математике су били прекинути. Остала су само појединачна дописивања са математичарима који су имали храбрости да то и даље чине. За земље западног блока били смо комунистичка земља иза гвоздене завесе, а за земље источног блока земља која је напустила „борбу за рушење капитализма и стварања новог света“.

Тадашња власт и владајућа комунистичка партија морала се окренути унутрашњим снагама да би земља опстала и даље се развијала. То је сигурно један од битних разлога зашто су све владајуће структуре показале бригу и интерес за одржавање и рад Конгреса и оснивање Савеза друштава математичара и физичара Југославије.

Официјелно, припреме за одржавање I конгреса почеле су када је марта 1949. године Министарство за науку и културу Владе ФНРЈ именовало Иницијативни одбор за припрему Конгреса од представника математичара и физичара из свих шест република. Први састанак Иницијативног одбора одржан је 5. и 6. IV 1949. године. На њему је препоручено да се формирају пододбори по републикама за припрему Конгреса. На другом састанку Иницијативног одбора одлучено је да се Конгрес одржи од 8. до 12. новембра на Бледу.

За оснивање Савеза стекли су се почетни услови, а нагомилани проблеми у ратом разореној и кадровски осиромашеној земљи очекивали су помоћ стручног друштва. Требало је властима помоћи у сагледавању стања и тражењу решења за образовни процес, извођење наставе и развој научног рада из математике. Стање по републикама је било следеће:

Овај материјал припреман је за X конгрес математичара Југославије, који је требало да се одржи од 25. до 30. маја 1999. године у Херцег-Новом, али је одложен због 78 дана бомбардовања Југославије.

Оснивачка скупштина Друштва математичара и физичара НР Србије одржана је 4. I 1948. године. Исте године основане су подружнице у 13 градова Србије. Већ 1949. године почео је да излази *Весник Друштва математичара и физичара НР Србије*.

У оквиру Хрватског природословног друштва ради секција математичко-физичка и издаје *Гласник математичко-физички и астрономски*. Априла 1949. године основано је Друштво математичара и физичара НР Хрватске.

Октобра 1949. године основано је Друштво математичара и физичара НР Словеније и Друштво математичара и физичара НР Босне и Херцеговине. Истог месеца основан је и Иницијативни одбор за оснивање Друштва математичара и физичара НР Македоније.

Јула 1949. године конституисан је Иницијативни одбор за оснивање Друштва математичара и физичара Црне Горе.

Тиме су створени услови за рад Конгреса и за оснивање Савеза друштава математичара и физичара Југославије. На Конгрес је дошло 42 делегата из Босне и Херцеговине, 26 делегата из Македоније, 66 делегата из Словеније, 101 делегат из Србије, 86 делегата из Хрватске и 7 делегата из Црне Горе.

Навешћемо и госте Конгреса, јер њихова листа показује да је тадашња власт веома ценила овај скуп математичара:

Родољуб Чолаковић, члан ЦК КПЈ и министар за науку и културу Владе ФНРЈ, Др Јоже Потрч, министар за науку и културу Владе НР Словеније – Љубљана, заступао ЦК КП Словеније и Владу НР Словеније, Иван Регент, помоћник министра за науку и културу НР Словеније – Љубљана, Никола Рот, начелник Министарства за науку и културу Владе ФНРЈ – Београд, др Фран Тућан, академик, заступао Академију знаности и умјетности – Загреб, инж. Милан Брељих, директор Завода за унапређење производње – Београд, Цирил Трчек, заступао ЦК НО Словеније – Љубљана, Родољуб Јемуовић, секретар Комитета за научне установе, Универзитет и велике школе Владе НР Србије – Београд, Петар Живановић, руководилац Наставног савета Министарства просвете НР Србије – Београд, Никола Дешић, инспектор Министарства просвете НР БиХ – Сарајево, Бранко Галеб, предавач Техничког факултета, заступао Комитет за факултете, високе школе и научне установе – Сарајево, Адриана Улчар, професор – начелник одељења Министарства за науку и културу НР Македоније – Скопље, Јелица Марковић, студент, заступала НО Природно-математичког факултета – Београд, Мирослав Јовановић, студент, заступао НО Техничке велике школе – Београд.

Конгрес је отворио и поздравио академик Јосип Пlemeњ. Од гостију говорили су Р. Чолаковић и Ј. Потрч.

Поднета су три реферата које су припремиле комисије изабране од Иницијативног одбора за припрему Конгреса:

Настава математике, физике и астрономије у средњим школама. Настава математике и физике на универзитету и вишим школама. О борби против формализма и борби за идејност у настави математике, физике и астрономије.

Појединачних саопштења из математике било је само 18 и то:

- Ј. Племељ – Из мојега живљења ин дела;
 Ђ. Курепа – Проблематика и значење дјелимично уређених скупова;
 Н. Салтиков – Актуални проблеми модерне теорије парцијалних једначина првог реда с једном непознатом функцијом;
 Б. Станковић – Добијање диференцијалних инваријаната инфинитезималних тангенцијалних трансформација без интеграције;
 М. Радојчић – О становиштима у геометрији;
 Ђ. Курепа – Функције и пресликавање у вези са средњом школом;
 Д. Марковић – Приказ једног новијег проблема у алгебри;
 Д. Марковић – О теореме Граце-а;
 К. Орлов – Спектри бројева који нису цели;
 К. Орлов – Математички спектри;
 Ј. Карамата - Развој и значај дивергентних редова у математичкој анализи;
 Т. Пејовић – О асимптотским решењима диференцијалних једначина;
 Ш. Раљевић – Основи једне методе у геометрији;
 М. Стојаковић – Генерализација Лапласове теореме и примена ове на одређивање вредности максималног модула детерминанте;
 В. Ниче – О неким новим резултатима и још отвореним проблемима на подручју синтетичке геометрије у оквиру плоха 3. и 4. реда;
 М. Радојчић – О разликовању типа Риманових површи;
 В. Вранић – О настави и изучавању математичке статистике;
 Д. Митриновић – Организација научног рада и припрема научних кадрова у области математике.

На крају рада Конгреса прихваћена је Резолуција о настави математике, физике и астрономије и борби противу формализма, а академик Јосип Племељ је изабран за почасног члана Савеза.

Као што смо већ напоменули, последњег дана рада Конгреса одлучивало се о оснивању Савеза друштава математичара и физичара Југославије. После реферата Добривоја Михаиловића, Конгрес је једногласно одлучио да се оснује Савез. Усвојена су и правила Савеза, а изабран је и Пленум и Извршни одбор Савеза.

Пленум Управе Савеза:

<i>НР Србија</i>	<i>НР Словенија</i>
1. Павле Савић	1. Антон Петерлин
2. Драгиша Ивановић	2. Антон Молк
3. Добривоје Михаиловић	3. Отон Сајовиц
4. Војин Дајовић	4. Лудвиг Габровшек
5. Боривоје Рашајски	5. Франц Ахлин
6. Јован Карамата	6. Јоже Жабкар

7. Катарина Костић
8. Војислав Михаиловић
9. Живојин Ћулум

НР Хрватска

1. Данило Блануша
2. Миленко Севдић
3. Ђуро Курепа
4. Фрања Храбак
5. Густав Шиндлер
6. Иван Супек
7. Златко Јанковић

НР Црна Гора

1. Петар Јовановић
2. Душан Гвозденовић

НР Босна и Херцеговина

1. Бранко Галеб
2. Вера Шнајдер
3. Стјепан Минтаковић
4. Махмуд Бајрактаревић

НР Македонија

1. Драгослав Митриновић
3. Ордан Печијаре
3. Трајко Георгијевски

Извршни одбор Управе Савеза:

Председник: Павле Савић

Потпредседници: НР Србија: Катарина Костић, НР Хрватска: Миленко Севдић, НР Словенија: Отон Сајовиц, НР Босна и Херцеговина: Бранко Галеб, НР Црна Гора: Петар Јовановић, НР Македонија: Драгослав Митриновић.

Секретари: Добривоје Михаиловић и Боривоје Рашајски.

Благајник: Војислав Михаиловић.

Чланови: Драгиша Ивановић, Јован Карамата, Војин Дајовић, Живојин Ћулум.

Шта наведени подаци о I конгресу показују? Учесници Конгреса су бирани делегати (делегати за Конгрес, а не само за Конститутивну скупштину Савеза) из појединих република. Бирали су их републичка друштва у консултацији са Министарством просвете, Комитетом за научне установе и научним установама.

Тежиште рада Конгреса било је на припремљеним рефератима. Појединачних саопштења било је релативно мало. Посебно, када се ради о научном раду може се констатовати да је ограничен број области из математике био заступљен. У рефератима се осећао идеолошки утицај владајуће партије који је имао значајно место и у расправи по стручним питањима. Из реферата се може закључити да се настава математике и научни рад суочавао са бројним проблемима чија се тежина мењала са разним деловима земље. Најзад, да су републичка друштва била ослоњена пре свега на кадрове из главних градова и са универзитета.

Што се Савеза тиче, можемо констатовати следеће:

Чланице Савеза могли су бити републичка друштва или секције природословних друштава. Гледајући правила и рад Савеза јасно је уочљива жеља да се изађе из стаљинистичких шема да су и стручна друштва полуге савезне власти. Обезбеђивала се пуна равноправност свих друштава и самосталност спровођења

опште политике рада, која се договори у Савезу. Прегледајући рад Пленума Савеза стиче се утисак да се у остваривању такве концепције нису јављале тешкоће или неспоразуми.

До сада је одржано девет конгреса. Иако је на прва три конгреса стално била присутна и астрономија (преко реферата и учесника), они су били конгреси математичара и физичара. Од четвртог до осмог конгреса они се зову Конгреси математичара, физичара и астронома. Девети конгрес је Конгрес математичара Југославије (коју чине Србија и Црна Гора).

Ево и распореда одржавања конгреса и имена председника Савеза изабраних на тим конгресима:

- I Конгрес:** Блед, 8–12. XI 1949. године. (Павле Савић)
- II Конгрес:** Загреб, 4–10. X 1954. године. (Ђуро Курепа)
- III Конгрес:** Београд, 19–24. IX 1960. године. (Сретен Шљивић)
- IV Конгрес:** Сарајево, 4–9. X 1965. године. (Данило Блануша)
- V Конгрес:** Охрид, 14–19. IX 1970. године. (Благој Попов)
- VI Конгрес:** Нови Сад, 28. VIII–2. IX 1975. године. (Драгиша Ивановић)
- VII Конгрес:** Бечићи, 6–11. X 1980. године. (Војин Дајовић)
- VIII Конгрес:** Приштина, 23–27. IX 1985. године. (Ђорђе Бекузаров)
- IX Конгрес:** Петровац на мору, 22–27. V 1995. године. (Владимир Мићић)

Наведимо да је постојала иницијатива Друштва Словеније да се IX Конгрес одржи 1990. године у Словенији, али до реализације није дошло због познатих догађаја у нашој земљи.

Савез друштава математичара, физичара и астронома Југославије (шест републичких друштава) престао је да постоји са издвајањем четири републике из Југославије. Два републичка друштва, Србије и Црне Горе, на Оснивачкој скупштини, одржаној 17. VI 1994, формирали су Савез друштава математичара Југославије и изабрали Извршни одбор Савеза: Владимир Мићић, *председник*, Слободанка Јанковић, *генерални секретар*, Радоје Шћепаковић, Зоран Каделбург, Веселин Перић, Милосав Марјановић и Раде Дорословачки, *чланови*. На Оснивачкој скупштини донет је и Статут Савеза друштава математичара Југославије (Службени лист СФРЈ бр. 42/90).

У току рада IX конгреса одржана је и прва редовна скупштина Савеза (24. V 1995.). На скупштини су прихваћене мање измене Статута Савеза, одређено је да седиште Савеза до X конгреса буде у Београду, а организација X конгреса поверена је Друштву Србије. Усвојено је и да се Друштво математичара Републике Српске прихвати као придружени члан Савеза. Поздрављено је и излажење првог броја „*Тангенте*“, часописа за математику и рачунарство за ученике средњих школа (19. V 1995.) и одлучено да се финансијски помогне да преброди почетне тешкоће.

Пошто Скупштина, сагласно Статуту, бира руководство Савеза изабрани су: Владимир Мићић за *председника*, Слободанка Јанковић за *генералног секретара*.

тара, Веселин Перић за *председника Комисије за научни рад*, а одлучено је да Друштво математичара Србије предложи председнике преостале три комисије. Друштво математичара Републике Српске треба да предложи свог представника у Управни одбор, као придружени члан. У Надзорни одбор изабрани су досадашњи чланови: В. Андрић, Љ. Чукић и Дашић Вучић.

Сваки конгрес доносио је нешто ново. Сваким конгресом смо се више приближавали лику конгреса стручног невладиног удружења. Нешто дуже ћемо се задржати на II конгресу. Он се и дуже припремао због одлагања првобитно утврђеног рока. Републичка удружења су се тада већ консолидовала и заживео је рад Савеза.

На II конгресу математичара и физичара Југославије учествовало је око 600 математичара и физичара из свих република. Организацију Конгреса Савез друштава математичара и физичара ФНРЈ поверио је Друштву математичара и физичара НР Хрватске, а припрему овог Конгреса извршила су сва друштва математичара и физичара.

На Конгресу је саопштено: 102 рада из физике, 59 рада из математике и 11 радова из астрономије, астрофизике и геофизике.

Конгрес је упознат са извештајем о раду Савеза друштава математичара и физичара ФНРЈ у периоду између I и II конгреса и поднети су реферати: *Проблеми и перспективе унапријеђења наставе физике на средњим школама; Настава математике у средњим школама; Настава математике и физике на универзитетима и вишим школама; О организацији научног рада у математици и физици у нашој земљи*. Такође, Н. Салтиков је упознао Конгрес са Закључцима Интернационалне комисије за наставу математике у средњој школи и о модерним тежњама по тим питањима. Ђ. Курепа је прочитао реферат: *Интернационална математичка унија (IMU) и Интернационална математичка образовна комисија (ИМОК)*.

Материјал за реферате о настави математике и физике и организацији научног рада припремале су Комисија за наставу математике и физике у средњим школама при Друштву НР Хрватске, Комисија за наставу математике и физике на универзитетима и вишим школама при Друштву НР Словеније и Комисија за организацију научног рада при Друштву НР Србије, користећи се елаборатима одговарајућих комисија које су организоване при свим републичким друштвима. На тај начин активан је већи број стручњака у припреми Конгреса.

За читање сваког од реферата одређено је 1 сат. За научна саопштења 20 минута и 10 минута за дискусију. За саопштења из наставе могло се користити 30 минута.

На II конгресу је изабран нови Извршни одбор Савеза друштава математичара и физичара ФНРЈ: *председник* Ђ. Курепа, *потпредседници*: Д. Блануша, С. Бајовић, Б. Галеб, Д. К. Јовановић, М. Маравић, Ј. Улчар; *секретари*: Б. Рашајски, А. Милојевић; *чланови*: Д. Ивановић, Д. Марковић, Ј. Марковић, Е. Стипанић, П. Тишма и Т. Тирић.

Из материјала II конгреса може се закључити: Знатно већи број учесника, а

посебно појединачних саопштења, него на I конгресу. Јавља се и посебан реферат о организацији научног рада, а реферати о настави обрађују посебно математику и посебно физику.

Из извештаја о раду Савеза друштава види се да су се сва републичка друштва знатно омасовила. Цитираћемо део из Извештаја:

„Савез је преко републичких друштава обухватио готово све математичаре и физичаре у нашој земљи, како педагошке тако и научне раднике. Друштво Србије учлањено је у Савез са 864 члана и 25 подружница; Друштво Хрватске са 370 чланова и 5 подружница; Друштво Словеније са 140 чланова и 2 подружнице; Друштво Босне и Херцеговине са 154 члана и 2 подружнице; Друштво Македоније са 150 чланова и Математичко-физичка секција Црне Горе са 35 чланова. Укупно, дакле, Савез је обухватио 1713 математичара и физичара у нашој земљи“. (Настава математике и физике, бр. 3–4, Београд, 1954, стр. 129).

Са сваким новим конгресом повећавао се број учесника са саопштењем као и области математике које су на конгресима биле заступљене. Што се тиче наставних проблема, полако се напуштала пракса општих реферата и прелазило на појединачна саопштења која су расправљала проблеме непосредне методске праксе. Илустроваћемо ове опаске следећим подацима.

Број учесника са саопштењима.

На III конгресу учествовало је 106 математичара са саопштењима. На IV kongresu 134. На V Конгресу било је 167, а на VI конгресу 170. На VII конгресу тај број је већ знатно већи, 357 научна саопштења и 64 из наставе математике. На VIII конгресу било је 230 саопштења, а на ИШ конгресу 242 научна саопштења и 33 из наставе математике.

Структура секција по којима се радило на конгресима веома је индикативна за ширење области математике које су се неговале код нас. Набројаћемо их почев од V Конгреса.

На V конгресу радило се по следећим секцијама: Анализа, Алгебра и логика, Геометрија и топологија, Примењена математика, Методика наставе и историја математике.

На VI конгресу: Математичка логика и основи математике, Алгебра и теорија бројева, Анализа (општи проблеми), Анализа (диференцијалне, интегралне и функционалне једначине), Топологија, Геометрија, Нумеричка математике, Вероватноћа, статистика и информатика, Историја и филозофски проблеми математике, Примењена математика, Настава математике.

На VII конгресу: Теорија скупова, математичка логика и основи математике, Алгебра и теорија бројева, Анализа (општи проблеми), Анализа (диференцијалне, парцијалне интегралне једначине), Топологија, Геометрија, Нумеричка математике, Вероватноћа, статистика и информатика, Историја и филозофија математике, Примењена математика, Рачунске науке (computer science), Настава математике.

На VIII конгресу: Теорија скупова и комбинаторика. Математичка логика и основе математике. Алгебра и теорија бројева. Реална и комплексна анализа.

Функционална анализа. Обичне, парцијалне диференцијалне и интегралне једначине. Геометрија. Топологија, Теорија вероватноће, статистика и стохастички процеси. Нумеричка анализа. Информатика и рачунске знаности. Примењена математика. Историја и филозофија математике. Настава математике основног образовања. Настава математике средњег образовања. Настава математике вишег и високог образовања.

На IX конгресу: Алгебра и логика. Теорија бројева и алгебарска геометрија. Геометрија и топологија. Лие-ове групе и репрезентације. Реална и комплексна анализа. Операторне алгебре и функционална анализа. Вероватноћа и статистика. Парцијалне диференцијалне једначине. Обичне диференцијалне једначине и динамички системи. Комбинаторика и теорија графова. Нумеричка анализа и оптимизација. Рачунарске науке. Настава и популаризација математике. Историја математике.

Поред припрема конгреса Савез је имао веома богату активност. Одмах по оснивању чекали су га веома сложени проблеми. Посебно и стога што је Министарство за просвету тежило да велики део своје одговорности и активности пренесе на Савез. Цитираћемо уреднички чланак Наставе математике и физике у средњој школи, год. I, св. 1, (1948) који језгровито даје суморну слику стања.

... „На жалост, можемо одговорити да настава математике и физике није на потребној висини и да квалитет знања наших ученика средњих школа не задовољава. Математику и физику у нашим средњим школама предају већим делом недовољно стручно спремни наставници, а сама настава већ због поменуте чињенице пуна је ненаучности, формализма и других методичких недостатака“.

Савез је брзо реаговао конкретним активностима. Треба водити рачуна да је већину својих послова Савез обављао преко републичких друштава. Овде ће бити речи о оним пословима које је сам Савез организовао.

Већ на I Пленуму Савеза, маја 1950, донета је одлука да се покрене „*Математичко-физички лист*“ за ученике средњих школа. Уређивање је поверено Друштву Хрватске. Тај лист је стекао велику популарност. Тако је достигао тираж од 60000 примерака. Садашња Југославија, до маја 1995, била је без свог часописа из математике за ученике средњих школа. Тада је почела да излази „Тангента“, југословенски часопис за математику и рачунарство.

Савез је 1951. преузео од Министарства просвете часопис „*Настава математике и физике у средњој школи*“ и његово издавање поверио Друштву Србије. Од 1954. године часопис се зове „*Настава математике и физике*“, а од 1974. до данас „*Настава математике*“ и бави се наставом математике и рачунарства на свим нивоима.

На Пленуму Савеза 1962. године покренут је „*Математички лист*“ за ученике основних школа и издавање поверено Друштву Србије. И овај часопис је веома брзо постао врло популаран, па му је тираж у одређеним периодима достигао и 80000 примерака. Лист и данас излази.

Свакако треба посебно поменути организацију такмичења из математике и информатике ученика основних и средњих школа. Савез преко своје Савезне ко-

мисије за младе математичаре организује савезна такмичења као и учешће на међународним такмичењима одговарајућег узраста. Прво савезно такмичење одржано је 1960. године у организацији Друштва Србије. Прво наше учешће на Математичкој олимпијади било је 1963. (V Олимпијада у Пољској). Од 1987. године Југославија радовно учествује на Балканским математичким олимпијадама.

Према подацима који су добивени захваљујући Милици Дајовић, Југославија је била домаћин, а Савез организатор следећих међународних такмичења:

1. IX међународне математичке олимпијаде (за средњошколце), Петиње и Будва (03–12. VII 1967.);
2. XIX међународне математичке олимпијаде (за средњошколце), Аранђеловац и Београд (04–13. VII 1977.);
3. VI Балканске математичке олимпијаде (за средњошколце), Сплит 1989.
4. XI Балканске математичке олимпијаде (за средњошколце), Нови Сад 1994.
5. I Балканске основношколске математичке олимпијаде, Београд 1997.

Поред наставних проблема организација и развијање научног рада чекали су на нове подстреке. Савез никада није имао свој научни часопис иако је то питање покретано у току рада Савеза. Нека друштва су имала своје часописе и пре оснивања Савеза (Словенија, Србија и Хрватска), а остали су их касније основали.

Савез је био непосредни организатор више научних скупова међународног карактера (и ови подаци су сачувани захваљујући Милици Дајовић):

1. 5. Балкански математички конгрес (Београд, 24–30. VI 1974.);
2. Међународни тополошки симпозијуми и конференције: Херцег-Нови 1968; Бечићи 1972; Београд 1977; Дубровник 1985; Дубровник 1990.
3. Интернационални симпозијуми из Комплексне анализе и примена (односно Математичке анализе и њених примена): Аранђеловац 1984; Бечићи 1986; Херцег Нови 1988; Аранђеловац 1997.
4. Интернационални симпозијум „Координација наставе математике и наставе физике“ (Београд, 1960.) уз учешће око 30 истакнутих иностраних математичара (Курант, Сперпински, Стоун, Сансоне, Шоке, . . .);
5. Диференцијалне и парцијалне једначине (Београд, 1957.)

Посебну одговорност и улогу имао је Савез у повезивању наше математике са међународним организацијама из математике. То су: Међународна математичка унија (IMU), Европски савет и Интербалканска математичка унија.

Међународна математичка унија основана је 1920, после I Светског рата. Земље победничке Алијансе нису дозволиле побеђеним Централним силама, Немачка, Аустрија, Мађарска и Бугарска, да постану чланице IMU. То је створило унутрашње тензије у самој Унији. И већ 1928. године Међународни конгрес математичара био је отворен за све земље. У 1932. години рад IMU је суспендован.

После II Светског рата припремао се поновни рад ИМУ без политичких рестрикција. Године 1951. ИМУ је и официјено наставио рад. Окупило се 10 земаља међу којима Немачка и Јапан. (Ови подаци узети су из чланака: Olli Lehto, *The Global Cultivation of Mathematics*, Berlin Intelligencer, Springer, 1998).

Први послератни Међународни математички конгрес одржан је од 30. VIII до 6. IX 1950. у Cambridge-у на коме је и донета одлука о настављању рада ИМУ. Национални комитет за Југославију (при Академском савету) (26. II 1952.) одлучио је да преко Ђ. Курепе учествује на Генералној скупштини ИМУ у Риму 6. III 1952. Југославија је примљена у ИМУ са правом два гласа. Тако се Југославија на другој Генералној скупштини ИМУ (31. VIII–1. IX 1954. у Haag-у) наша међу 12 земаља који су започеле рад обновљене ИМУ. После II конгреса, поред Националног комитета и Савез се кандидује за члана ИМУ. Чланство му под истим условима траје и данас уз велике тешкоће измирења дуга за чланарине који је остао од претходног Савеза.

Идеја за оснивање *Европске федерације математичких друштава* потекла је из ад хок Комитета за математику (СМ) Европске фондације за науку (ESF) на његовом првом састанку 6. VII 1976. Одбор за координацију науке и технологије у СФРЈ био је члан ESF. У ад хок Комитету за математику Југославију је представљао Н. Пријатељ. На другом састанку овог Комитета већ је био представљен Савез друштава математичара, физичара и астронома Југославије (Б. Станковић) и на њему је преовладало мишљење да је кориснији облик повезивања математичара Европе нека врста федерације постојећих друштава, него формирање новог друштва са индивидуалним члановима. На том састанку је и договорено да се Оснивачка скупштина Федерације математичких друштава Европе одржи августа 1978. године у Хелсинкију. Наш делегат се залагао да позив за Скупштину добију сва друштва математичара земаља Европе, а не само земаља чланица ESF. Тако наш Савез спада међу 16 земаља Европе које су иницирале и припремиле оснивање Федерације математичких друштава земаља Европе. Нагомилани дугови за чланарину, а сада нисмо у могућности да их измиримо, приморавају Савез да остане ван ове интеграције европских математичара.

Године 1965. обновљен је и рад *Интербалканске математичке уније*. На иницијативу Математичког института Румунске академије наука и Румунског математичког друштва одржан је 8. и 9. јула 1965. године у Букурешту састанак представника математичара балканских земаља: Албаније, Бугарске, Грчке, Југославије, Румуније и Турске. Циљ састанка био је да се свестрано размотре могућности обнављања и активирања Интербалканске математичке уније која је била основана пре другог светског рата.

Нашу земљу на овом састанку представљао је Савез друштава математичара, физичара и астронома преко делегата Татомира Анђелића, Ернеста Стипанића и Павла Папића. Једногласно је закључено: да се Унија обнови и да се формира одбор који ће израдити статут Уније; да се у јесен 1966. године одржи у Букурешту конгрес математичара балканских земаља на коме ће се усвојити статут Уније; да исти одбор врши и припрему конгреса; да Унија међу балканским зе-

мљама развија свестрану активност у области математичких наука, у научном, стручном и наставном погледу, користећи при том све прикладне облике рада. Савез и данас учествује у раду Интербалканске математичке уније. Нажалост, последњих година рад Интербалканске уније је замро. Часопис *Mathematica Balkanica*, који је дуго година излазио при Савезу, са уредником Ђ. Курепом, сада издаје Друштво математичара Бугарске. Постоје иницијативе и нашег Савеза да се оживи рад Интербалканске уније.

Сада Савез на међународном плану, има сличне проблеме као пре 50 година. Тада се Савез борио да се укључимо у међународне математичке организације, сада се мора борити да у њима останемо.

Унутар земље Савез сада делује у новим условима када се републичка друштва могу усредсредити на своје обавезе стручног удружења лишене оптерећења непосредних задатака у организовању и у обављању наставних и научних процеса. Једини ограничавајући фактор су економска ситуација, међународни односи и финансијска средства.

Завршићу тиме што ћу вас све позвати да се сетите свих оних бројних математичара који су са пуно ентузијазма радили у подружницама, покрајинским, а посебно у републичким друштвима и Савезу.